

دستور جلسه شماره (۱)

عنوان: بررسی تغییرات در نرخ ارز مبنای محاسبه حقوق ورودی سال ۱۴۰۴

مرجع طرح موضوع: کمیسیون گمرک اتاق ایران

مقدمه:

حقوق ورودی و مالیات بر واردات کالاها از کانالهای درآمدزایی دولت با رعایت اقدامات متقابل با کشورهای هدف معامله و حمایت از تولید داخل در قوانین بودجه سنواتی محسوب می‌شوند و از این گذر نیز نرخ ارز مبنای محاسبه حقوق ورودی، در تعیین میزان درآمد دولت موثر است. در واقع در شرایطی که دولت به دلیل شرایط تحریمی و رکودی اقتصاد کشور، با چالش عدم تحقق منابع درآمدی پیش بینی شده از محل صادرات نفت و مالیات مواجه است، می‌تواند با سیاستگذاری در خصوص نرخ حقوق ورودی کالاها، نرخ تسعیر ارز مبنای اخذ حقوق گمرکی و نرخ مالیات بر ارزش افزوده به درآمد سهل الوصول و قابل اتکا دست یابد و بخشی از کسری بودجه خود را از این محل تأمین کند. اگرچه باید در نظر داشت که نرخ حقوق ورودی و نرخ تسعیر ارز مبنای حقوق گمرکی، بر هزینه واردات و به تبع آن بر تورم اقتصاد کشور موثر است، لذا نگاه صرفاً درآمدی و غیرکارشناسی در تعیین این نرخها، فشار مضاعفی را به واحدهای تولیدی تحمیل خواهد کرد و شرایط را برای ادامه حیات واحدهای تولیدی دشوار خواهد ساخت.

با عنایت به آنکه دولت در قانون بودجه ۱۴۰۴، پیش بینی کرده است که از محل خالص حقوق ورودی ۲۶۴ هزار میلیارد تومان درآمد کسب خواهد کرد که نسبت به رقم تعیین شده در قانون بودجه سال ۱۴۰۳، ۸۸ درصد افزایش را نشان می‌دهد و با توجه به اینکه به موجب این قانون نرخ ارز مبنای محاسبه حقوق ورودی -به استثنای دارو و کالاهای اساسی و... که بر اساس نرخ ترجیحی محاسبه می‌شوند- بر اساس میانگین نرخ ارز مرکز مبادله طلا و ارز در اسفند ۱۴۰۳ تعیین شده است، لذا تعیین حد بهینه نرخ حقوق ورودی و نرخ تسعیر ارز مبنای محاسبه حقوق گمرکی در شرایطی که اقتصاد کشور با نوسانات رو به بالای قیمت ارز مواجه است و راهبرد سال نیز "سرمایه گذاری برای تولید" است، اهمیت دارد.

درآمد	سال ۱۴۰۳	سال ۱۴۰۴	رشد (درصد)
مالیات بر واردات (حقوق ورودی)	۱۴۰۰,۰۰۰ میلیارد ریال	۲,۶۴۰,۰۰۰ میلیارد ریال	۸۸ درصد افزایش

ردیف	تغییرات در قانون بودجه سال ۱۴۰۴
۱	تعیین نرخ ارز محاسباتی گمرک بر اساس میانگین نرخ مرکز مبادله طلا و ارز
۲	تعیین حقوق گمرکی دارو و مواد اولیه و ملزومات پزشکی، شیرخشک اطفال، کالاهای اساسی و نهادهای دامی کشاورزی به میزان ۱ درصد و حقوق گمرکی ماشین آلات و تجهیزات تولید، قطعات، مواد اولیه و واسطه‌ای به میزان ۲ درصد مشابه با قانون بودجه ۱۴۰۳
۳	تخصیص ۱۱ میلیارد یورو ارز ترجیحی به واردات کالاهای اساسی و دارویی، تحت نظارت کارگروهی مرکب از معاون اول رئیس جمهور، رئیس بانک مرکزی، رئیس سازمان برنامه و بودجه، وزیر اقتصاد، وزیر جهاد کشاورزی، وزیر صمت، وزیر بهداشت و بالاترین مقام دستگاه‌های اجرایی ذی ربط
۴	افزایش نرخ مالیات بر ارزش افزوده از ۹ واحد درصد به ۱۰ واحد درصد و هزینه کرد آن برای بهبود وضعیت معیشتی بازنشستگان
۵	تعیین حقوق گمرکی ۱۵ درصدی برای واردات گوشی‌های همراه با قیمت بین ۶۰۰ تا ۱۰۰۰ یورو و نسبت به قیمت مازاد بر هزار (۱۰۰۰) یورو، سی درصد (۳۰٪)
۶	افزایش ۲ درصد حقوق گمرکی اسباب بازی و کالاهای فرهنگی خارجی علاوه بر عوارض دریافتی
۷	حقوق ورودی ۱۰۰ درصدی برای واردات خودرو

- بررسی تغییرات در نرخ ارز مبنای محاسبه حقوق ورودی (تعیین نرخ ارز محاسباتی گمرک بر اساس میانگین نرخ مرکز مبادله طلا و ارز):

در قانون بودجه سال ۱۴۰۴، دولت در تلاش است تا با اتخاذ سیاست‌های ارز چندنرخ در حوزه تجارت خارجی، از تولید داخلی حمایت کند، طبق آنچه دولت اعلام کرده است نرخ ارز محاسبه حقوق ورودی به جز کالاهای مشخص شده در بند «خ» تبصره ۲، براساس میانگین نرخ ارز مرکز مبادله طلا و ارز در اسفند ۱۴۰۳ تعیین می‌شود. نرخ ارز برای حقوق ورودی کالاهای شامل دارو و مواد اولیه آن، ملزومات پزشکی، شیرخشک مخصوص اطفال و کالاهای اساسی کشاورزی، ارز ترجیحی در نظر گرفته می‌شود. به عبارت دیگر در سال ۱۴۰۴ دو نرخ ارز مبنای محاسبات گمرکی قرار خواهد گرفت که شامل نرخ ارز محاسبه حقوق ورودی دارو و مواد اولیه و ملزومات پزشکی، شیرخشک اطفال بر اساس نرخ ترجیحی و نرخ ارز مبنای محاسبه حقوق ورودی بر اساس میانگین نرخ ارز در اسفند ۱۴۰۳ در مرکز مبادله طلا و ارز برای سایر کالاها می‌باشد. (تغییر نرخ ارز محاسباتی از ۲۸۵,۰۰۰ ریال به ۶۸۱,۹۵۹ ریال برای هر دلار آمریکا).

بند ض تبصره ۱ قانون بودجه سال ۱۴۰۴:

در سال ۱۴۰۴، نرخ ارز مبنای محاسبه حقوق ورودی به استثنای کالاهای موضوع بند «خ» تبصره (۲) این قانون که بر مبنای نرخ ترجیحی واحد محاسبه می‌شود براساس میانگین نرخ ارز مرکز مبادله طلا و ارز در اسفندماه ۱۴۰۳ می‌باشد.

ضمن اینکه دولت در تلاش است با تزریق ۱۱ میلیارد یورو ارز ترجیحی، واردات کالاهای اساسی را تامین کند.

بند خ تبصره ۲ قانون بودجه ۱۴۰۴:

دولت و دستگاههای موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب ۱۳۸۶/۷/۸ با اصلاحات و الحاقات بعدی از جمله بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، مجازند نسبت به اختصاص مبلغ یازده میلیارد (۱۱,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) یورو برای واردات صرفاً دارو و مواد اولیه آن، ملزومات مصرفی پزشکی، انواع خاصی از شیرخشک اطفال و مواد اولیه آن (که به تشخیص وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و معاونت علمی، فناوری و اقتصاد دانش بنیان ریاست جمهوری تولید داخلی برای این اقلام وجود نداشته و یا تولید آن، کفاف مصرف داخلی را نمی‌دهد) و کالاهای اساسی کشاورزی با اعلام سازمان برنامه و بودجه کشور با نرخ ترجیحی واحد، اقدام کنند. از مبلغ فوق حداقل سی میلیون (۳۰,۰۰۰,۰۰۰) یورو بابت دارو و تجهیزات پزشکی مصرفی و صندلی چرخ دار (ویلچر) مورد نیاز ایشارگران اختصاص می‌یابد.

در خصوص این کالاها کارگروهی مرکب از معاون اول رئیس جمهور (رئیس کارگروه)، رئیس کل بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران (دبیر کارگروه)، رئیس سازمان برنامه و بودجه کشور، وزیر امور اقتصادی و دارایی، وزیر جهاد کشاورزی، وزیر صنعت، معدن و تجارت و وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و بالاترین مقام دستگاه اجرایی ذی ربط موظفند سیاستگذاری و فرآیند تخصیص، توزیع و موارد مصرف ارز ترجیحی را به گونه ای اجرا و نظارت کنند که کالاها و خدمات مشمول، به هنگام، به اندازه و با قیمت متناسب با نرخ ترجیحی ارز به مصرف کننده نهایی برسد.

دستگاههای اجرایی گیرنده ارز ترجیحی موضوع این بند در چهارچوب وظایف قانونی خود، مسؤول تنظیم بازار کالاهای مربوط در بازار می‌باشند. بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران موظف است با همکاری دستگاههای یادشده به صورت ماهانه گزارش تفصیلی اجرای

این بند از جمله تصریح بر موارد مصرف و دریافت کنندگان ارز ترجیحی، میزان ارز پرداختی، میزان کالاهای وارداتی با ارز ترجیحی و قیمت آنها را تهیه و به کمیسیون های اقتصادی، برنامه و بودجه و محاسبات، بهداشت و درمان، صنایع و معادن و کشاورزی، آب، منابع طبیعی و محیط زیست مجلس شورای اسلامی ارسال کند و برای اطلاع عموم در تارنمای خود منتشر نماید.

نکته: تاکنون فهرست تهیه و ابلاغ نشده است و اعلام آن ممکن است زمان بر باشد که به نظر می رسد این فهرست، فهرستی جداگانه از کالاهای مذکور در جز ۱ بند ذ تبصره ۱ قانون بودجه ۱۴۰۴ باشد و مادامی که این فهرست به گمرک ابلاغ نشده باشد، دستگاه مجری نمی تواند نرخ ارز ترجیحی واحد را برای محاسبه حقوق ورودی این اقلام بپذیرد.

- بررسی کاهش حقوق گمرکی کالاهای اساسی و تولیدی جهت حمایت از صنایع داخلی و افزایش حقوق گمرکی سایر کالاها

طبق بند (ذ) تبصره ۱ قانون بودجه ۱۴۰۴، به منظور حمایت از تولیدکنندگان و مصرف کنندگان به دولت اجازه داده می شود:

۱. در سال ۱۴۰۴ حقوق گمرکی واردات دارو و مواد اولیه آن، ملزومات مصرفی پزشکی، شیرخشک مخصوص اطفال و مواد اولیه آن، کالاهای اساسی، نهاده های دامی و کشاورزی را به یک درصد (۱٪) کاهش دهد. سایر اقلام و کالاهایی که حقوق گمرکی آنها به موجب قوانین و مقررات مربوط زیر یک درصد (۱٪) می باشند به قوت خود باقی است.

فهرست شناسه (کد) تعرفه های موضوع این جزء یک ماه از لازم الاجراء شدن این قانون، توسط سازمان برنامه و بودجه کشور و با همکاری وزارتخانه های امور اقتصادی و دارایی، صنعت، معدن و تجارت، جهاد کشاورزی و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی تهیه می شود و به تصویب هیأت وزیران می رسد. تا زمان تصویب فهرست جدید، فهرست مصوب سال ۱۴۰۳ مبنای عمل است.

نکته: تاکنون فهرست ابلاغ نشده است و اعلام آن ممکن است زمان بر باشد که به نظر می رسد این فهرست، فهرستی جداگانه از کالاهای مذکور در بند خ تبصره ۲ قانون بودجه ۱۴۰۴ باشد.

۲. حقوق گمرکی تمامی ماشین آلات و تجهیزات تولیدی (با رعایت ماده (۳) قانون جهش تولید دانش بنیان مصوب ۱۴۰۱/۲/۱۱) و قطعات مورد استفاده در خطوط تولید، مواد اولیه و واسطه ای تولیدی را به دو درصد (۲٪) کاهش دهد. فهرست اقلام مشمول این جزء به تصویب هیأت وزیران می رسد. وزارت امور اقتصادی و دارایی (گمرک جمهوری اسلامی ایران) مکلف است گزارش تفصیلی عملکرد این بند را هر سه ماه یک بار به کمیسیون های اقتصادی، بهداشت و درمان، صنایع و معادن و کشاورزی، آب، منابع طبیعی و محیط زیست مجلس شورای اسلامی ارسال نماید.

نکته: تاکنون فهرست تهیه و ابلاغ نشده است و اعلام آن ممکن است زمان بر باشد.

- **بند ظ تبصره ۱ قانون بودجه ۱۴۰۴:** حقوق گمرکی واردات گوشی‌های همراه خارجی با قیمت بین ششصد (۶۰۰) تا هزار (۱۰۰۰) یورو، پانزده درصد (۱۵٪) و نسبت به قیمت مازاد بر هزار (۱۰۰۰) یورو، سی درصد (۳۰٪) تعیین می‌گردد.

- **بند ر تبصره ۱ قانون بودجه سال ۱۴۰۴:** بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مکلف است حداقل دو میلیارد (۲,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) یورو از محل اجزاء (۱) و (۲) بند «الف» ماده (۱۱) قانون برنامه هفتم پیشرفت و یا سایر منابع مورد تأیید (در هر فصل سال حداقل بیست درصد (۲۰٪)) برای واردات خودروی سواری نو و کارکرده (حداکثر پنج سال ساخت) اختصاص دهد. متقاضیان واردات با رعایت قانون ساماندهی صنعت خودرو مصوب ۱۴۰۰/۸/۲۶ با اصلاحات و الحاقات بعدی می‌توانند نسبت به ثبت درخواست واردات خودرو از محل منابع این بند اقدام کنند. حقوق ورودی خودروهای وارداتی از محل ارز تخصیصی این بند صد درصد (۱۰۰٪) تعیین می‌گردد. واردات خودرو موضوع این بند از محل ارز حاصل از صادرات، مشمول رفع تعهد ارزی صادرکنندگان مربوط می‌شود.

- **بند م تبصره ۱ قانون بودجه سال ۱۴۰۴:** دولت مکلف است علاوه بر عوارض دریافتی برای واردات اسباب‌بازی و کالاهای فرهنگی خارجی دو درصد (۲٪) حقوق گمرکی این کالاها و محصولات را افزایش دهد و عوارض حاصله را به حساب درآمد عمومی نزد خزانه‌داری کل کشور واریز نماید. صددرصد (۱۰۰٪) وجوه حاصله در اختیار سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران برای تحقق اهداف کمی جدول شماره (۱-۱۶) بند «الف» ماده (۷۷) قانون برنامه هفتم پیشرفت، سازمان بسیج مستضعفین، سازمان تبلیغات اسلامی، کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان و معاونت علمی، فناوری و اقتصاد دانش‌بنیان ریاست جمهوری به صورت مساوی قرار می‌گیرد تا صرف حمایت از تولید بازی‌های رایانه‌ای و ساخت فیلم سینمایی پویانمایی گردد. دستگاه‌های مذکور مکلفند گزارش عملکرد این بند شامل نحوه هزینه کرد اعتبارات دریافتی، آمار بازی‌های رایانه‌ای، فیلم‌های سینمایی پویانمایی مورد حمایت و سایر برنامه‌ها را هر شش ماه یک‌بار به کمیسیون فرهنگی مجلس شورای اسلامی ارسال نمایند.

لازم به ذکر است براساس قانون امور گمرکی مصوب ۱۳۹۰، حقوق گمرکی به صورت درصدی از ارزش گمرکی کالاهای وارد شده به کشور محاسبه می‌شود. طبق بند (د) ماده ۱ قانون مزبور، حقوق گمرکی معادل ۴ درصد (۴٪) ارزش گمرکی کالا به اضافه سود بازرگانی که توسط هیات وزیران تعیین می‌گردد به علاوه وجوهی که به موجب قانون، گمرک مسئول وصول آن است و به واردات قطعی کالا تعلق می‌گیرد، ولی شامل هزینه‌های انجام خدمات نمی‌شود. بنابراین حقوق گمرکی درصدی از ارزش گمرکی کالا است. براساس ماده ۱۴ قانون مذکور، ارزش گمرکی کالای ورودی در همه موارد عبارت است از ارزش بهای خرید کالا در مبدا به اضافه هزینه بیمه و حمل و نقل (سیف) به اضافه سایر هزینه‌هایی که به آن کالا تا ورود به اولین دفتر گمرکی تعلق می‌گیرد که از روی سیاهه خرید یا سایر اسناد تسلیمی صاحب کالا تعیین می‌شود و براساس برابری نرخ ارز اعلام شده توسط بانک مرکزی در روز اظهار است. علاوه بر موارد فوق، واردکنندگان باید مالیات بر ارزش افزوده کالاهای وارداتی (۱۰٪) و حق هلال احمر (۵٪) را نیز پرداخت کنند.

همانطور که در بالا ذکر شد تغییرات نرخ ارز مبنای محاسبه حقوق گمرکی از منابع افزایش درآمد دولت است و از سوی دیگر این تغییرات آثار رفاهی منفی بر برخی از اقشار دارد (افزایش سطح عمومی قیمت‌ها و به تبع آن کاهش قدرت خرید) که باید سیاست‌های پیشگیرانه از جمله کاهش تعرفه حقوق گمرکی و کاهش درصد سود بازرگانی مدنظر قرار گیرد.

لازم به ذکر است در جداول زیر درصد افزایش و یا کاهش حقوق گمرکی با تغییرات ذکر شده در قانون و نرخ ارز مبنای محاسبه (میانگین نرخ ارز اسفند ماه مرکز مبادله طلا و ارز) با لحاظ کاهش سود بازرگانی و بدون لحاظ آن به صورت فرضی در کالایی به ارزش ۱۰۰ هزار دلار بیان شده است که باید به تمامی موارد کاهش و یا افزایش باید پرداخت مالیات بر ارزش افزوده و حق هلال احمر را نیز در نظر گرفت:

مثال ۱:

حقوق کالای ۱۰۰ هزار دلاری با مآخذ ۵ درصد (سود بازرگانی ۱ درصد و حقوق گمرکی ۴ درصد)				
فروض مختلف	با عدم کاهش سود بازرگانی (۱ درصد) و عدم تقلیل حقوق گمرکی (۴ درصد)	با عدم کاهش سود بازرگانی (۱ درصد) و تقلیل حقوق گمرکی (۴ درصد به ۲ درصد)	با کاهش سود بازرگانی (۱ درصد به صفر درصد) و عدم تقلیل حقوق گمرکی (۴ درصد)	با کاهش سود بازرگانی (۱ درصد به صفر درصد) و تقلیل حقوق گمرکی (۴ درصد به ۲ درصد)
حقوق ورودی با نرخ ۲۸۵,۰۰۰ ریال	۱,۴۲۵,۰۰۰,۰۰۰	۱,۴۲۵,۰۰۰,۰۰۰	۱,۴۲۵,۰۰۰,۰۰۰	۱,۴۲۵,۰۰۰,۰۰۰
حقوق ورودی با نرخ ۶۸۱,۹۰۰ ریال	۳,۴۰۹,۵۰۰,۰۰۰	۲,۰۴۵,۷۰۰,۰۰۰	۲,۷۲۷,۶۰۰,۰۰۰	۱,۳۶۳,۸۰۰,۰۰۰
درصد افزایش یا کاهش	۱۴۰ درصد افزایش	۴۳ درصد افزایش	۹۱ درصد افزایش	۴ درصد کاهش

مثال ۲:

حقوق کالای ۱۰۰ هزار دلاری با مآخذ ۱۵ درصد (سود بازرگانی ۱۱ درصد و حقوق گمرکی ۴ درصد)				
فروض مختلف	با عدم کاهش سود بازرگانی (۱۱ درصد) و عدم تقلیل حقوق گمرکی (۴ درصد)	با عدم کاهش سود بازرگانی (۱۱ درصد) و تقلیل حقوق گمرکی (۴ درصد به ۲ درصد)	با کاهش سود بازرگانی (۱۱ درصد به ۱ درصد) و عدم تقلیل حقوق گمرکی (۴ درصد)	با کاهش سود بازرگانی (۱۱ درصد به ۱ درصد) و تقلیل حقوق گمرکی (۴ درصد به ۲ درصد)
حقوق ورودی با نرخ ۲۸۵,۰۰۰ ریال	۴,۲۷۵,۰۰۰,۰۰۰	۴,۲۷۵,۰۰۰,۰۰۰	۴,۲۷۵,۰۰۰,۰۰۰	۴,۲۷۵,۰۰۰,۰۰۰
حقوق ورودی با نرخ ۶۸۱,۹۰۰ ریال	۱۰,۲۲۸,۵۰۰,۰۰۰	۸,۸۶۴,۷۰۰,۰۰۰	۳,۴۰۹,۵۰۰,۰۰۰	۲,۰۴۵,۷۰۰,۰۰۰
درصد افزایش یا کاهش	۱۴۰ درصد افزایش	۱۰۷ درصد افزایش	۲۰ درصد کاهش	۵۲ درصد کاهش

مشکلات و ایرادات:

۱. زمان بر بودن تهیه و ابلاغ فهرست‌های مذکور در جز ۲ بند ذ تبصره ۱ و بند ض تبصره ۱ و بند خ تبصره ۲ قانون بودجه سال ۱۴۰۴:

مطابق بند ض تبصره ۱ قانون بودجه سال در اعمال نرخ ارز محاسبات گمرکی براساس میانگین نرخ ارز مرکز مبادله در اسفند ۱۴۰۳، کالاهای موضوع بند خ تبصره ۲ (کالاهای اساسی ، دارو ، نهاده های دامی و کشاورزی و...) مستثنی شده و نرخ ارز مبنای محاسبات گمرکی این اقلام می‌بایست براساس نرخ ارز ترجیحی واحد محاسبه شود و اگرچه حقوق گمرکی این اقلام به موجب فهرست کالاهای موضوع جزء ۱ بند ذ تبصره ۱ قانون بودجه از ۴ به ۱ درصد کاهش یافته است لیکن تهیه فهرست کالاهای مدنظر به جهت تخصیص ارز به نرخ ترجیحی واحد تابع ضوابط تعیین شده در بند خ تبصره ۲ بوده که فرایند تصویب آن زمانبر می‌باشد و تاپیش از تهیه و ابلاغ فهرست این اقلام، دستگاه مجری نمی‌تواند نرخ ارز مبنای محاسبات گمرکی آن را بر اساس نرخ ترجیحی واحد در نظر بگیرد.

در خصوص سایر کالاهای موضوع بند ض تبصره ۱ قانون بودجه سال که نرخ ارز مبنای محاسبه حقوق ورودی آن در سال ۱۴۰۴ می‌بایست بر مبنای میانگین نرخ ارز مرکز مبادله طلا و ارز در اسفند ۱۴۰۳ محاسبه شود که از روز ۱۶ فروردین ماه سال جاری نرخ ارز میانگین مرکز مبادله از طرف بانک مرکزی به جهت اعمال در سامانه گمرک ، اعلام شده است و طبق موارد پیش گفت با تغییر نرخ ارز مبنای محاسبات گمرکی ، هزینه های گمرکی چندین برابر افزایش می یابد.

از طرفی فهرست کالاهای مشمول کاهش حقوق گمرکی (جزء ۲ بند ذ تبصره ۱) از ۴ به ۲ درصد می‌بایست به تصویب هیأت وزیران رسیده که حداقل چندین ماه زمان می‌برد.

لازم به ذکر است سال گذشته و در پایان کار دولت سیزدهم فهرستی از کالاها جهت کاهش حقوق گمرکی از ۴ درصد به ۲ درصد تهیه گردید ولی تصویب نشد و در آخرین جلسات کمیسیون اقتصادی دولت مطرح و از دستور خارج شد و موکول به تصمیم گیری در دولت چهاردهم گردید. لذا به جهت تسریع در تهیه و تصویب فهرست اقلام موضوع این بند پیشنهاد می گردد که فهرست جمع آوری شده مبنایی برای اجرای جز ۲ بند ذ تبصره ۱ قانون بودجه قرار گیرد.

۲. عدم اعلام کاهش سود بازرگانی:

به رغم حکم مصرح در ماده ۴ قانون مقررات صادرات که مقرر دارد وزارت صنعت، معدن و تجارت موظف است تغییرات کلی آیین‌نامه اجرایی این قانون و جداول ضمیمه مقررات صادرات و واردات را "قبل از پایان هر سال" برای سال بعد و تغییرات موردی آنها را طی سال، پس از نظرخواهی از دستگاه‌های ذیربط و اتاق ضمن منظور نمودن حقوق مکتسب تهیه و پس از تصویب هیأت وزیران جهت اطلاع عموم منتشر نماید. همچنین طبق بند الف ماده ۴ قانون برنامه هفتم توسعه، دولت مکلف است ظرف سه ماه از تاریخ لازم الاجرا شدن این قانون، حمایت‌های تعرفه ای را مقید به زمان نموده و **نرخ سود بازرگانی واردات را متناسب با سیاست های تجاری و صنعتی کشور بازنگری کند**. لذا از آنجایی که نرخ ارز مبنای محاسبه حقوق ورودی در سال ۱۴۰۴ افزایش چشمگیری می یابد، می بایستی در جهت تعدیل آثار تورمی، سود بازرگانی در برخی از طبقات تعرفه ای کاهش یابد؛ لیکن پیشنهاد اصلاحیه مزبور که به موجب آن سود بازرگانی طبقات سود بازرگانی کاهش می یابد، تاکنون به تصویب هیأت وزیران نرسیده است که عدم تصویب و ابلاغ به موقع آیین نامه سالیانه دولت مبنی بر کاهش سود بازرگانی تعرفه ای می تواند اثرات تورمی ناشی از تغییر نرخ ارز محاسبات گمرکی به رغم الزامات قانونی را نمایان کند.

۳. ابهام در میزان مالیات بر ارزش افزوده واردات دارو و سایر کالاهای اساسی:

از تاریخ ۱۴۰۰/۱۰/۱۰ با اجرایی شدن قانون دائمی مالیات بر ارزش افزوده، نرخ مالیات و عوارض کالاهای اساسی موضوع تبصره ذیل بند الف ماده ۱۹ به حکم شورای عالی هماهنگی اقتصادی و از سال ۱۴۰۲ و ۱۴۰۳ به موجب احکام مصرح در قوانین بودجه سنواتی به دلیل اثر مستقیم آن بر قیمت تمام شده بر ارزاق اساسی کشور به ۱ درصد کاهش می یافت. لیکن این مهم در قانون بودجه ۱۴۰۴ مغفول مانده و بدین سبب دولت لایحه اصلاح بند ذ تبصره ۱ را تقدیم مجلس شورای اسلامی نموده است. از آنجاکه تا پیش از بررسی و تصویب لایحه دولت، برای واردات کالاهای مزبور می بایست مالیات و عوارض به نرخ ۱۰ درصد وصول شود و از طرفی به دلیل اینکه فروش این اقلام در داخل از مالیات و عوارض ارزش افزوده معاف می باشد، عدد پرداختی بعنوان اعتبار مالیاتی در نظر گرفته نشده و به قیمت تمام شده اضافه می گردد، لذا باتوجه به مورد اخیرالذکر ضرورت دارد موضوع بررسی و عندالزوم تا تعیین تکلیف لایحه پیشنهادی دولت، سران قوا در این خصوص تصمیم گیری نمایند.

❖ برخی از پیامدهای این احکام عبارتند از:

- جهش چند برابری در مبنای محاسبه ارزش کالاهای وارداتی ایجاد خواهد شد و چنین افزایشی می تواند پیامدهای گسترده ای بر هزینه واردات، تورم و ثبات اقتصادی کشور داشته باشد. نرخ ارز گمرکی یکی از مهم ترین عوامل تعیین کننده قیمت تمام شده کالاهای وارداتی است. تغییر ناگهانی این نرخ، بدون در نظر گرفتن ظرفیتهای تولیدی و نیازهای اساسی کشور، می تواند منجر به افزایش شدید قیمت کالاهای واسطه ای، مواد اولیه تولید و حتی کالاهای مصرفی، رشد قیمت کالاها در بازار داخلی و کاهش قدرت خرید مردم گردد. به عبارت دیگر این مسئله به معنای افزایش بیش از دو

^۱ تبصره ۱ ماده ۹: واردات کالاهای موضوع جزءهای (۲)، (۶)، (۷)، (۹)، (۱۳)، (۱۶) و (۱۷) بند «الف» این ماده معاف از پرداخت مالیات و عوارض می باشد. واردات کالاهای موضوع جزءهای (۱)، (۳) و (۵) بند «الف» این ماده مشمول معافیت نبوده و مالیات و عوارض با نرخ استاندارد نه درصد (۹٪) در مبادی گمرکی به آن تعلق می گیرد. عرضه این کالاها در داخل کشور، مانند عرضه کالاهای مشابه داخلی از پرداخت مالیات و عوارض معاف است. در خصوص جزء (۱۵) این بند، در صورتی که با تأیید وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی کالای مورد نظر مشابه داخلی نداشته باشد، واردات آن از پرداخت مالیات و عوارض معاف می باشد و اگر واردات کالای موردنظر به دلیل کمبود تولید داخل نسبت به نیاز بازار، ضرورت داشته باشد، واردات کالای مزبور با رعایت قانون حداکثر استفاده از توان تولیدی و خدماتی کشور و حمایت از کالای ایرانی، مشمول مالیات و عوارض با نرخ سه درصد (۳٪) در مبادی گمرکی می باشد. عرضه این کالاها در داخل کشور، مانند عرضه کالاهای مشابه داخلی از پرداخت مالیات و عوارض معاف است.

۱- کلیه محصولات کشاورزی فرآوری نشده مشتمل بر محصولات خام زراعی و باغی، گیاهان دارویی، محصولات مرتعی، محصولات جنگل (از جمله چوب خام)، محصولات گلخانه (از جمله سبزی، صیفی، گل و گیاه و انواع قارچ)

تبصره - فعالیتهای مربوط به مراحل بسته بندی، انبارداری و نگهداری محصول در دمای مناسب در سردخانه، انجماد محصول (شامل سردخانه)، پاک کردن، درجه بندی، بوجاری بذور، پوست گیری مانند شالی کوبی، شستشو، تمیزکاری، تفکیک، همگن سازی، خشک کردن انواع محصولات مانند چای، کشمش و خرما با روشهای مختلف، تفت دادن مانند پخت نخود و پنبه پاک کنی، فرآوری محصولات کشاورزی محسوب نمی شود. ارائه خدمات مزبور به محصولات کشاورزی مشمول مالیات و عوارض فروش نیست.

۳- بذر، نشاء، نهال، سم و کود؛

۵- کالاهای زیر: ۱- شیر، پنیر و ماست؛ ۲- تخم ماکیان؛ ۳- آرد و نان؛ ۴- انواع گوشت و فرآورده های گوشتی مطابق با فهرستی که هر سال وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی تا پایان دی ماه برای اجراء در سال بعد به سازمان ارسال می کند؛ ۵- برنج، حبوبات، سویا و پروتئین سویا؛ ۶- انواع روغن های خوراکی؛ اعم از گیاهی و حیوانی؛ ۷- شیر خشک مخصوص تغذیه کودکان؛ ۸- تخم مرغ نطفه دار و تبدیل آن به جوجه یک روزه؛

۱۵- انواع دارو و واکسن (انسانی و دامی)، لوازم مصرفی درمانی و لوازم توانبخشی

برابری هزینه واردات کالاهای وارداتی خواهد بود و بر طیف گسترده‌ای از کالاها تاثیر گذار خواهد بود چرا که بخش عمده موارد اولیه و تجهیزات تولید در کشور نیز وارداتی است و این تغییر بر هزینه واردات مواد اولیه تولید و ماشین آلات خطوط تولید و قیمت کالاهای خارجی می‌افزاید و به این ترتیب این افزایش قیمت بر کالاهای تولید داخل انتقال می‌یابد و آثار تورمی بر اقتصاد کشور به همراه دارد. در نهایت این سیاست در صورت عدم پیش‌بینی راهکارهای جبرانی نظیر کاهش سود بازرگانی، زمینه‌ساز موج جدیدی از تورم در سال ۱۴۰۴ و از زمان اجرای این سیاست خواهد شد. همچنین، باید توجه داشت که کاهش حقوق گمرکی در قانون بودجه سال ۱۴۰۳ نیز وجود داشته است، اما به علت آثاری که بر درآمد دولت داشته است، اجرایی نشده است. در واقع، این حکم از الزام اجرایی لازم برخوردار نیست.

- تخصیص ۱۱ میلیارد یورو ارز ترجیحی به واردات کالاهای اساسی و دارویی، موجب کنترل قیمت کالاهای اساسی و دارو می‌شود. اما با توجه به آنکه بیشتر از رقم پیش‌بینی شده در قانون بودجه کالای اساسی وارد کشور می‌شود لذا دولت برنامه‌ای برای حذف برخی از اقلام کالاهای مشمول ارز ترجیحی یا کاهش میزان ارز ترجیحی تخصیص داده شده دارد. از سوی دیگر، تجربه اجرای این سیاست طی سنوات گذشته حاکی از آن است که عدم نظارت بر روند توزیع اقلام مذکور در عمل قیمت این کالاها در بازار بر مبنای نرخ ارز بازار آزاد تعیین شده و به رغم حمایت از مصرف‌کننده در نهایت مصرف‌کننده متضرر گردد.

- با توجه به نرخ حقوق گمرکی ۱۵ و ۳۰ درصدی و نرخ تسعیر ارز بر مبنای نرخ ارز تالار مبادلات، این حکم افزایش قیمت گوشی همراه خارجی را به همراه دارد و از این‌گذر آثار تورمی بر اقتصاد کشور برجای خواهد گذاشت.

- با توجه به افزایش ۲ درصد حقوق گمرکی اسباب بازی و کالاهای فرهنگی خارجی علاوه بر عوارض دریافتی و نرخ تسعیر ارز بر مبنای نرخ ارز تالار مبادلات، این حکم افزایش قیمت اسباب بازی و کالاهای فرهنگی خارجی را به همراه دارد و از این‌گذر آثار تورمی بر اقتصاد کشور برجای خواهد گذاشت.

- با توجه به افزایش ۱۰۰ درصد حقوق گمرکی خودرو و نرخ تسعیر ارز بر مبنای نرخ ارز تالار مبادلات، این حکم افزایش، قیمت خودروهای وارداتی را به همراه خواهد داشت.

- مجلس در قانون بودجه سال جاری، نرخ محاسباتی ارز در گمرک را ۱۴۰ درصد افزایش داده است تا از این طریق، درآمدهای گمرکی دولت افزایش یابد. این تصمیم در حالی گرفته شده است که رهبر انقلاب به‌طور صریح هشدار دادند که جهش نرخ ارز نه‌تنها به کنترل تورم کمک نمی‌کند، بلکه به کاهش ارزش پول ملی و افزایش فشار اقتصادی بر مردم منجر می‌شود. در صورتی که سیاست‌های ارزی باید با اهداف کلان اقتصادی کشور هم‌خوانی داشته باشد و به تقویت پول ملی و حمایت از تولید داخلی کمک کند؛ لذا دولت باید راهکارهای مشخصی برای جلوگیری از انتقال فشار قیمتی به مصرف‌کنندگان ارائه دهد تا قدرت خرید مردم کاهش نیابد؛ قدرت خریدی که طی سال‌های اخیر به سبب تورم‌ها بالا به شدت محدود شده است.

- ارز توافقی در مرکز مبادله ارز و طلای ایران با هدف اصلاح سیاست‌های ارزی، بازگشت ثبات به اقتصاد، افزایش ارزآوری حاصل از صادرات غیرنفتی، کنترل رانت و... راه‌اندازی شده است. با اینکه نگاه بخش واردکننده و صادرکننده در قبال این سامانه متفاوت است اما تغییر کانال سیاست ارزی رویکرد درستی است که باید نهایتاً به یک صدای واحد در اقتصاد منتج شود، لیکن اینکه گرای واردات در گمرک نرخ ارزچندگانه باشد اما سیاست ارزی به سمت تک‌نرخ حرکت کند، تبعاتی در پی دارد که به‌وضوح در سال‌های گذشته تجربه شده است.

- افزایش هزینه‌های واردات مواد اولیه و قطعات، فشار زیادی بر تولیدکنندگان داخلی وارد می‌کند و این موضوع می‌تواند به کاهش تولید و افزایش بیکاری منجر شود.

پیشنهادهای:

- فهرست های مذکور در جز ۱ و ۲ بند ذ تبصره ۱ و بند ض تبصره ۱ و بند خ تبصره ۲ قانون بودجه سال ۱۴۰۴ با رعایت مواد ۲ و ۳ و ۲۴ و ۳۰ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار ابلاغ گردند. در ارتباط با جز ۲ بند ذ تبصره ۱ قانون بودجه سال ۱۴۰۴، فهرست کالاها جهت کاهش حقوق گمرکی از ۴ درصد به ۲ درصد که در پایان دولت سیزدهم تدوین گردید، مبنای تهیه و تصویب قرار گیرد.
- پیشنهاد اصلاحات تعرفه ای و برخی از مواد آیین نامه اجرایی قانون مقررات صادرات و واردات در سال ۱۴۰۴ (کاهش سود بازرگانی) در اسرع وقت تصویب و ابلاغ گردد و کاهش سود بازرگانی از ابتدای سال ۱۴۰۴ اجرا شود.
- لیست مربوط به کاهش مالیات بر ارزش افزوده از ۱۰ درصد به ۱ درصد موضوع جز ۱ بند ذ تبصره ۱ قانون بودجه ۱۴۰۴، در جلسه سران قوا مطرح و ابلاغ شود.
- امکان تودیع ضمانت نامه بانکی جهت پرداخت اعتباری و تقسیط مالیات ارزش افزوده و عوارض فراهم شود و دستورالعمل اجرایی آن ابلاغ گردد.